

ga navajamo spodaj pod točko⁶. Dasi niti polovična poročila ne naštevajo v svojih poročilih vseh pevskih točk navedemo lahko 72 pesmi, ki so se odpele na odrih v l. 1922. in to eno do četrto glasno, s spremljevanjem harmonija, glasovirja, v nekaterih krajih celo orkestra, nastopali so solisti in pevski zbori šolarjev. Tudi v tem oziru bo treba misliti na posebno zbirko, ki bi bila namenjena šolskemu odru in bi bilo v njej izbere za vse prilike, kjer razpolagajo z malimi sredstvi, da zole samo petje brez spremljevanja do kraja, kjer razpolagajo z orkestrom. Tudi takih spevoiger, ki bi se dale prilagoditi vsem prilikam bi potrebovali v večji izbiri.

Izredne točke sporedov.

Kot posebnosti, ki so se stavile na spored raznih prireditev moramo še omenjati: O Božiču se je prizigalo hkrati s prireditvijo božično drevesce. — Posebno priljubljeno so bile ob prireditvah žive slike. V tem oziru bi bilo potreba tudi primernih navodil in opisov alegoričnih slik za razne prilike. Dobro bi bilo ako bi prinašal tudi fotografirane posnetke takih slik »Zvonček« in bi se tako olajšalo delo. Opazili smo, da se je posebno troje živih slik priljubilo našim odrom, t. i.: Slovenec-Srb-Hrvat, molitev za slovenski rod, in morje plaka, katerih nekatere so se združile s petjem. — Med odmorom so ponekje peli pevski zbori šolodrasle mladine ali odraslih, igral je učiteljski (šolski) salonski orkester itd. — Nekje so stavili na dnevni red vmes tudi telovadne nastope prostih vaj, ponekje s palicami, ponekje združene s petjem. — V nekaterih krajih so združili prireditve z razstavo risb in ročnih del, ponekje so jih združili s tombolo, ki je nesla mnogo dobička. — Priljubljeni so bili razni nagovori: govor voditelja; nagovori učencev ali učenek n. pr. o neodrešeni domovini, Srb in dom, prolog »Naš največji dan« itd.; celo kratka predavanja: o telesni vzgoji, šola in dom itd. so se vmes prirejale. — Običajni so bili tudi Miklavževi večeri z nastopom Miklavža s spremstvom, za katero priliko imamo v zbirki že zbrane posebne igre od priznanega kulturnega in prosvetnega delavca in katerih glasbene točke prinaša zadnji Zvonček, uglasbene od našega skladatelja tov. F. Juvanca. — Ponekje so se posluževali za spremljevanje tudi ceter, gosli in kitare. — Posebno važnost se je poudarjalo pri igrah, njih pomen za obmejne kraje.

Namen prireditev.

Poleg moralnega so imele prireditve tudi materialni namen in čisti dobiček je bil pri večini prireditev humanitaren in dobrodelen. Od 71 slučajev, kjer je namen v poročilih omenjen se je porabil čisti dobiček: v 22 slučajih za knjige in potrebščine revnim šolarjem, v 11 slučajih za šolsko knjižnico, v drugih slučajih pa za revno rusko deco, za božičnico, za šolski oder, Jugoslov. Matice, Ciril Metod. Družbo, Kolo Jug. Sester, Gosposvetski Zvon, obleko otr., Učiteljski konvikt, šolsko kuhinjo, javno šolsko ljudsko knjižnico, za kulise pri šol. odru, učila, novo šolsko zastavo, orodje šolske delavnice in Dežji Dom kraljice Marije.

Čisti dobiček.

Čistega dobička je bilo pri 30 prireditvah, v kolikor slučajih ga omenjajo poročila, 65.327 kron. Najmanjša vsota znaša 100 kron in največja 10.000 kron.

Učitelji — prosv. delavci.

Morda ni oportuno če smo pod točko⁶ v

⁶ Pevske točke: 1. Poglejte, čudo se godi; 2. Božična; 3. Slovenec sem; 4. Lepa naša domovina; 5. Kak prijetno je na večer; 6. Na Gorenjskem je leto; 7. Čaj so tiste stezice; 8. V hribih se dela dan, 3 gl.; 9. Sarafan; 10. Bledi mesec; 11. Vasovalec; 12. Slovenka sem; 13. Ali ni zemljica krasna; 14. Prišla je miška; 15. Oj le šumi gozd zeleni; 16. Iz bratskog zagrljaja; 17. Sinček pise; 18. Zima; 19. Na ledu; 20. Predice; 21. Gor čez jezero, s harmonijem; 22. Planinarica, 4-glasno s harmonijem; 23. Kuharica; 24. Mladi vojaki; 25. Bože pravde; 26. Ovam ovamo (Zvonček); 27. Slavija se širi; 28. Kdor ima srce; 29. Naša stara pravda; 30. Naprej; 31. Triglav; 32. Venček narodnih pesmi; 33. Sokolska koračnica; 34. Izidor; 35. Bog je vstvaril zemljo; 36. Adamič; 37. Dudeljački; 37. Trobentar; 38. Volga; 39. Uspavanka; 40. Samo tako; 41. Sem šel po dolinici, 4-gl.; 42. Foeister; 42. Hribar; Božji volok, 4 gl.; 43. Ciganska sirota, solo petje; 44. Biljana, makedonska narodna; 45. Višnjičica; 46. Volarič; Slovenskim mladencam; 47. Adamič; Vesela pesem; 48. Adamič; V goro; 49. Mak; 50. Rado ide Srb in vojnik; 51. Tko je srce u te dirne; 52. Kje dom je moj (Schaup); 53. Na tujih tleh; 54. Dober večer; 55. Na goro; 56. Telovadska; 57. Tiček; 58. Račice; 59. Petelin in putke; 60. V šolo; 61. Kje so tiste tičke moje; 62. Krasen pogled, zbor na ta nežen svet; 63. Ah zvonilo; 64. Beseda sladka domovina (Fleisch); 65. O moj preljubi dragi dom; 66. Slovenski svet ti si krasan; 67. Slovenec tvola zemlja je zdrava; 68. Bodi zdrava, domovina; 69. Kondov; Stari guslar, z orkestrom; 70. Kosi; Molitev za Slovenski rod; 71. Jugoslovenska mati; 72. Otrokovno domoljubje; 73. Prišla je miška.

Učitelji — prosvet. delavci: Mušičeva, Goricanova, Erja Vohič, Ciril Vohič, Ivo Pečnik, Ana Grudnikova, Ahačičeva, Vantič, Goršek, M. Bezlajeva, Kržič, Blazinšek, Pinterič, Vidic, Zupanek, Kosančeva, Burdijan, Judičeva, Trinašič, J. Mihelčič, Likar, M. Bezlaj, M. Perošek, Kugličeva, Glinšek, Glinškova, Sekirnik, Predan, Lundo, Keršetova, Štubelj, Ličar, Prelogova, Čuček, Vrečkova, Šerbec, Dularjeva, Roš, Pečar, Rajner, Wittenbachova, Prestarjeva, Groharjeva, Vl. Rolec, Schein, Košenina, Klanjšek, Runovec, Štefančič, Sestan, Somrakova, Rupnik, Petrovec, Herbst, Hiti, Zacherl, Žagarjeva, Pleveljeva.

opombi navedli one tovariše in tovaršice, ki so si stekli v prvem letu mnogo zaslug na polju delovanja šolskih odrov. Očitno se nam je, da je v poročilih šolskih odrov preveč samohvale in da se priziga preveč kadila osebnemu kultu, vendar bi se upali trdit, da to za prvo leto ne velja.

Poročila o prireditvah

Ob tej priliki še par pripomb glede poročil o prireditvah šolskih odrov. Temeljni princip vseh poročil naj bi bil ta, da morajo biti poročila čimkrajša in s čimtočnejšimi podatki. Poročila v Učiteljskem Tovarišu naj služijo v prvi vrsti statistični in informativni svrhi učiteljstva v pomoč za enake prireditve. Kakor smo iz predstojee razprave videli bi bili najvažnejši podatki sledeči: Kraj uprizoritve, ali na lastnem odru v šoli ali izven nje in kje, dan uprizoritve, avtor in naslov uprizoritvenih iger, prizorov itd., pevške točke, pesmi — deklamovanke in avtor, ki so se prednašale, vsota čistega dobička in namen v katerem se je uporabila, druge posebnosti glede spremljevanja itd., morda o prikladnosti iger par besedi. — Važno bi bilo tudi poročanje med dopisi v druge liste, ki so lokalno med ljudstvom razširjeni. Ti bi se moralo angažirati dopisnika izven učiteljskih vrst. Ti dopisi bi se morali tudi ozirati na omenjanje obiska, ker se s tem da vspodbudo drugim ljudem, omenjati bi bilo nastope otrok, ki so imeli glavne vloge in ki so se posebno odlikovali, ter darovalce prostovoljnih prispevkov, ki si jih je treba pri blagajni z ozirom na preplačila sproti notirati. — Tretja važna poročila bi se nam zdelo o prireditvah poročila s strani otrok samih v mladinski list »Zvonček«. To bi bil najboljši kriterij za založene igre in uprizoritve z ozirom na otroško dušo in psiho. Bila bi to tudi dobra vspodbuda za ostale učence. »Zvonček« naj bi prinašal tudi slike slikovitih prizorov in živih slik. Izvedba poročanja s strani otrok ne bi bila težka, če bi učiteljstvo dalo o uprizoritvi pisati prosti spis in bi se poslal listu, oni opis, ki ga večina otrok pripozna za najboljšega. Urednik »Zvončka« se je že izrekel, da bi bil dragevolje pripravljen prevzeti v list take dopise.

Pomen prireditev.

Nihče ne more tajiti, da so prireditve na šolskih odrih velikega vzgojnega pomena in da bi se dala ta vzgojna vrednost še močno dvigniti. Literarno, umetniško, kulturno, estetsko, moralno, v vseh ozirih je to izborna vzgojna sredstvo ne le za otroke, temveč ravno potom otrok in bese-de ki pride iz otroških ust, srca in duše tudi za odrasle. Tendenca iger in posameznih točk jim daje moralno vrednost, posamezni prizori in celota estetsko, deklamacije literarno, petje in glasba umetniško in čustveno.

Statistika za leto 1923.

Vse to nam je pokazala predstojee razprava o delovanju odrov v letu 1922, še v večji meri pa upam da se bo videlo to ko zberem statistične podatke o delovanju v letu 1923 in ko sestavim tozadevno poročilo, ki nam bo pokazalo lep napredek v vseh točkah takoj v naslednjem letu.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Dne 1. decembra so prvič nastopili naši malčki na Kalu. Proizvajala se je alegorična igra »Naša domovina«. Zlasti ganljiv je bil prizor koroških Slovencev in Slovenk, kakor tudi po Italijanu zaslužjenih bratov in sester. Marsikomu je zalesketala solza v očesu. Še dolgo bo ostal med ljudstvom spomin na ta dan.

—po Cirkovce. Na praznik ujedine-nja je šolska mladina s sodelovanjem domačih odraslih igralcev uprizorila na šolskem odru »Oporoko kralja Matjaža«. Veličastne votline, kralj Matjaž in Alenčica (v kostumih mariborskega dramatičnega društva), kraljeva oporoka, mladim junakom, prisega pred spomenikom Petra I. Osvoboditelja, navdušen nastop posameznih mladih igralcev, vse je učinkovalo s čudovito milino, ljubeznijo in vero v lastno moč. Dne 8. decembra smo igro ponovili.

—po Šola v Laporju je priredila dne 23. decembra 1923. »Božičnico« s petjem, deklamovanjem, enodejanko »Čista vest«, živo sliko s petjem »Sarafan« ter skromnim obdarovanjem šolske dece. — Šolsko vodstvo.

—po Šola v Srednji Bistrici v Prekmurju je proslavila 5. obletnico ujedine-nja na dan 1. decembra v šolski sobi pred bogato okrašeno kraljevsko sliko s petjem, deklamacijo, igrokazom in slavnostnim govorom. Proslave se je udeležila i šolska mladina iz Dolnje Bistrice. Na-

Cvirn, Vrežec, Kogelnik, Womer, Runovec, Malovrh, Groznik, Hofbauer, Tončeva, Gradisarjeva, Celnarjeva, Kovačič, Sabati, Fabič, Koprivc, B. Tomažič, Vrane, Družovič, Bertonec, Kernc, Pečjak, Pogine, Bizjakova, Pogačnik, Zagažen, Španger, Petričeva, Šentjurc, Vrečkova, Mandeljeva, Zemljanova V. Deržaj, Dularjeva, Vaupota, Kratkovič, Gaspari, Košeninjeva, Tratar, Po-točnik A.

vzoči so bili tudi starši, kojim se je vsa prireditev izredno dopadla.

—po Št. Jurij ob južni žel. Učenci deške in dekliške šole v Št. Juriju so uprizorili povodom rojstnega dne Njega Veličanstva dne 17. decembra v šolski telovadnici ljubko otroško igro »V deveti deželi« in prizor »Ob zibelki našega prestolonaslednika«. Med odmorom je igral domači učiteljski orkester več komadov ter so zapeli učenci za to slavje primerne pesmice. — Na splošno željo se je predstava ponovila v nedeljo 23. decembra za odrasle. Moralni in gmotni uspeh te prireditve je prav lep.

—po Zalog pri Ljubljani. V nedeljo, 2. decembra t. l. se je vršila pod vodstvom učiteljice g. G. Drašček šolska predstava »Miklavžev večer in Tončkove sanje« (»Zvonček« iz leta 1916.). Mladi igralci so izvrstno rešili svoje vloge. Pred igro so deklamovali učenci in učence živo in temperamentno iz vseh razredov in celo mali 3¹/₂letni Stojko je pogumno povedal »Deček in vrabec«. Med odmorom in ob pričetku so zapeli pod vodstvom učitelja M. Kregelja učenci dvo-glasno več pesmi. Šolsko sobo je napolnilo nad 100 gledalcev, katerim je bila prireditve zelo všeč. V gmotnem oziru je dala prireditve toliko, da je nato v sredo popoldne »Miklavž« obdaroval v šoli nad 100 otrok s štručkami, svinčniki in sadjem.

Šolske ljudske knjižnice.

—pk NA HUMU PRI ORMOŽU snuje javno šolsko ljudsko knjižnico DAVORIN TRSTENJAKOVO nadučitelj Anton Porekar. Knjižnica naj ohrani lokalni spomin na slavnega pedagoga, ki je na tej šoli sprejemal prve nauke. Tovariši Hrvti smo naklonijo spominsko ploščo z reliefom. Da pa ne zaostanemo za njimi mitovariši Slovenci, kajti pedagog Trstenjak je naš rojak, se obrača snovatelj, ki daruje sam večje število knjig, do celokupnega slovenskega učiteljstva, da daruje po svoji moči primerne knjige ter tako tudi od naše strani počasti in utrdi njega vreden spomin. Knjige naj se dopošiljajo šolskemu vodstvu na Humu pri Ormožu. Tovariši, spomnite se kmalu našega velikega pedagoga, da bomo lahko ob odkritju spominske plošče že knjižnico otvorili. Imena darovalcev priobčimo v Učt. Tovarišu.

—pk Ustanavljanje knjižnic in čitalnic s strani ministrstva prosvete. Ministrstvo prosvete je otvorilo narodne javne knjižnice in čitalnice v selih: Dragušci, Jovanju, N. Acibegovcu, Mihajlovcu, Trubarovu, Zupči in Novem Selu.

Gospodarski tečaji.

—pg Kmetijsko nadaljevalni pouk. Obrtno-nadaljevalne šole so deloma zopet oživljene. kmetijsko-nadaljevalne pa še spijo. Mogoče zato, ker so preveč teoretične. Zato bi bilo priporočati sledeče: Kdor ima voljo, naj začne s kratkimi tečaji, kjer se vrše najaktualnejša kmetijska predavanja. Ravno tako se lahko vršijo tečaji za dekleta, kjer se predava o gospodinjstvih predmetih in poleg tega naj se vršijo tudi praktične vaje v kuharstvu. Pri kuharstvu naj bi bil princip, kako iz samih kmetijskih pridelkov napraviti okusno in tečno hrano. Takih tečajev je bilo več in se še vrše. Uspehi so naravnost odlični. Oba tečaja, moški in ženski, naj bosta prirojena krajevnim razmeram primerno, in to glede na gospodarske razmere in pa na čas, s katerim razpolagajo fantje in dekleta. V kolikor mi je sedaj znano, so za zimske tečaje najprimernejše izrabljali večerni čas od 6.—8. in pa nedelje popoludne. Ob delavnikih so navadno šolske sobe še toliko tople, da se lahko zdrži v njih, za nedeljo se pa drva tudi že dobe. Za tistih par litrov petroleja naberejo udeleženci sami med seboj, ali pa ga plačajo naklonjeni krajni šolski sveti ali pa občine. K predavanjem se lahko pritegnejo kmetijski strokovnjaki, za kar se službeno obrnemo na oddelek za kmetijstvo v Ljubljani. Kaj pa z nagrado? No, tudi za to je skrbjeno. Oddelek za kmetijstvo prav rad pomaga. Dobro bi bilo, da pridejo taki tečaji v razgovor pri okrajnih učiteljskih društvih. Načrte za take tečaje pa objavimo prihodnjič.

B. R.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

—s Savinjsko učiteljsko društvo, 3. oktobra 1923 na Gomiljskem. Od — članov, navzočih 27.

O pokrajinski skupščini in kongresu UJU, poročal predsednik.

—s Ljubljansko učt. dr., 8. 12. 1923 v realki. Od — članov, navzočih —.

O kulturnem proučevanju našega naroda, predaval univ. prof. dr. Radoj-čič.

—s Učiteljsko društvo za Maribor in bližnje okolice, 5. decembra 1923 v Mariboru. Od — članov, navzočih —?

O materinski ljubezni pri Cankarju, predaval prof. dr. Lj. Pivko.

Šolska ljudska predavanja.

—sm Knjige Slovenske Šolske Matice so izšle in se prično razpošiljati v najkrajšem času, in sicer: 1. Pedagoški zbornik za leto 1923., 2. Vales: Učna snov iz mineralogije in geologije in 3. Pivko-Schaup: Telovadba II. stroke, II. snopič. Stroški so pa zaradi obsega narasli, da se mora naročino zvišati na 30 Din, o čemur bomo poročali prihodnjič.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Vsem učiteljem P. F. S.! Mnogi tajniki še niso poslali števila ferijalcev(1k) itd. Te ponovno prosim, da store svojo fer. dolžnost. — Ne pozabite pri zborovanjih na P. S. in »Fer. sklad! — F. M.

Iz učiteljskih književnih založb.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Dr. Veber: Etika. Učit. tisk. Cena 120 Din.
—kpl Dr. Bezjak - Pribil: Pedagogika. Vzgojeslovje s temeljnimi nauki o ukoslovju. Vezano 56 Din. Učit. tiskarna.
—kpl Iv. Belle: Sadjarstvo. Učit. tisk. Vezano: 85 Din.
—kpl Ilka Waschtetova: Mejaši. Učit. tisk. Vez. 25 Din.
—kpl Šolski oder. 1. zvezek. Korban: Povodni mož. F. L.: Božične pravljice. Cena 5 Din. Napravi posebej 2 Din. Učit. tisk.
—kpl Narodne pravljice iz Prekmurja. Založništvo: Učiteljski Dom v Mariboru. Trdo vez. 15 Din, mehko vez. 10 Din.
—kpl Zvonček, ilustrirani list za mladino. Izhaja mesečno. Celoletna naročnina 30 Din. Učit. tiskarna.

Pregled.

k V založbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani je v zadnjem času izšlo znatno število prav lepih del katerih avtorji pripadajo učiteljskemu stanu. V tem oziru moramo reči, da založništvo podpira v prvi vrsti kulturne in literarne delavce učit. stanu. Da se omejujejo njene izdaje v prvi vrsti na dela ki zadevajo šolstvo, prosveto in mladinsko literaturo, je skoro oboje umevno. Rekord je dosegla Učiteljska tiskarna v svojem založništvu z izdajo »Etike«, dela univerzitetnega profesorja dr. Vebera, ki ni samo največje delo, ki je izšlo v lastni založbi temveč je tudi prvovrstno znanstveno delo. Drugo, enako važno delo je »Vzgojeslovje s temeljnimi nauki o ukoslovju«, ki nam predstavlja dobro sistematično učno in potrebno knjigo za učiteljska in učiteljsko sploh. Avtorja pripadata obo učiteljskemu stanu ter sta ji priznana pedagoga dr. J. Bezjak in K. Pribil. S »Sadjarstvom«, delom ravnateljke kmetijske šole v Št. Jurju ob juž. žel. Iv. Belle je dala Učiteljska tiskarna učiteljskemu stanu potrebno in dobro pripomočno knjigo za pouk in navodilo ljudstvu v sadjarstvu, s katerim se v obliki meri bavi učiteljstvo na deželi. Biser za našo mladinsko literaturo so »Mejaši«, delo strokovne učiteljice g. Ilke Waštetove, ki je izšlo kot božično darilce mladini za leto 1923. Knjiga je velikega vzgojnega pomena za mladino, ker ji je snov zajeta iz junaštev naših pradedov v naši zgodovini. Važno delo za povzdigo prosvete čimširši mas našega naroda je storila Učiteljska tiskarna s tem, da je prevzela založništvo novo ustanovljene knjižnice »Šolski oder«. O pomenu istega je dovolj govoreno na uvodnem mestu. Dosedaj je izšel 1. zvezek v katerem je originalno delo nadučitelja Jos. Korbana: »Povodni mož«, in prevod od nadučitelja F. L.: »Božična pravljica«, v vezani besedi. V tisku je pa že drugi zvezek, ki bo prinesel pravilno pripovedko s plesom in petjem v 3 dejanjih »Čudežne gosle«, originalno delo učitelja Ernesta Tirana. — Navedli smo samo nekaj kulturnih in literarnih del naše domače založbe, v bodoče hočemo nadaljevati z razpravo in seznanom naših stanovskih kulturnih in literarnih delavcev ter del, ki so izšla in izidejo v založbi Učit. tiskarne in so duhovno delo našega stanu.

—k V založbi Učiteljskega doma v Mariboru so izšle »Narodne pravljice iz Prekmurja«, delo nadučitelja »Kopolskega« in učitelja Kontlerja. Čisti dobiček je namenjen za zidanje Učiteljskega doma v Mariboru.

—k Naši mladinski listi. Z mladinskimi listi vzgojimo in privadimo že mladino na zasledovanje in čitanje listov v poznejši dobi ter tudi na čitanje knjig. Pred vojno smo imeli v domači založbi svoj list za šolodraslo mladino »Našo bodočnost« in tudi družinski list za starše »Domače ognjišče«. Danes imamo v domači založbi list za sokolski naraščaj »Sokolčica«, ki je namenjen telesni vzgoji mladine in s tem naroda in leposlovnih mladinskih list »Zvonček«, ki ga ureja naš ugodni tov. višji šolski nadzornik E. Gangl. »Zvonček« se bo v letošnjem letu prenovil, dobil bo novo obleko in zasigurate so mu lepe ilustracije, pa tudi vsebinsko se bo lahko povzpela na višek, ker mu je Učiteljska tiskarna dala možnost, da bodo odsej avtorji lahko primerno honorirani. Tako se bo lahko bolj izbiralo. Ker polagamo z »Zvončkom« prvi temelj našemu poznejšemu kulturnemu in prosvetnemu delu gledajo, da ga dobe v roke in ga bodo čitali tudi oni otroci v šoli, ki ga dosedaj niso čitali.